

Ingliz Tilini O'qitishda Uyga Vazifaning Ahamiyati

Zulfizar Qochqorova

Farg'ona davlat universiteti Ingliz tili va adabiyot fakulteti o'qituvchisi

Zuhra Olimova

Farg'ona davlat universiteti Ingliz tili va adabiyot fakulteti 2-kurs talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ingliz tilidagi uy vazifasining roli haqida so'z boradi. Maktabda o'qitish ya'ni ta'lim jarayonining bir qismi bo'lgan uyga vazifa berishning sabablari bilan bog'liq bo'lgan rollarni o'ynaydi. Uy vazifasi nafaqat akademik ko'nikmalarni oshirishga yordam beradi, balki o'quvchilarning shaxsiyati, harakter xususiyatlari va ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, asosan shaxsiy rivojlanishga katta yordam beradi. Uy vazifalarisiz, o'quvchi o'zini ustida ishlamasa unda rivojlanish bo'lmaydi. Maqolada uy vazifasi tushunchasini nazariy ko'rib chiqish, uning roli va sababi taklif etiladi.

Kalit so'zlar: uy vazifasi, uy vazifasini bajarishning o'rni va sabablari, o'quv to'siqlari, o'qitish jarayonlari, shaxsiy rivojlanish.

Uy vazifasi ta'lim-tarbiya jarayonidagi ajralmas faoliyat hisoblanadi. Bu o'quvchilar uyda bajarishlari kerak bo'lgan topshiriq sifatida tushuniladi. Shuningdek, maktab o'qituvchilari tomonidan o'quvchilarga maktabdan tashqari vaqtlarda bajarilishi kerak bo'lgan vazifalar beriladi. (Cooper, 1989). Nazariy manbalar mualliflari uy vazifasining bir qator afzalliklarini ta'kidlaydilar: faktik bilimlarni yaxshilash, kontseptriyani tushunish, o'rganishga bo'lgan munosabat, o'rganish ko'nikmalari, o'z-o'zini tarbiyalash va muammolarni hal qilish ko'nikmalaridir. Bundan tashqari uy vazifasi har qanday darajadagi maktab o'quvchilarining ilmiy yutuqlarini yaxshilaydi va uy vazifasini bajarishda eng muhim narsa shundaki, til o'rganishda mustaqil qiladi. Bundan tashqari, uy vazifasi o'quvchilarga maqsad qo'yish, yo'nalishlarga rioya qilish, materiallarni tartibga solish, oldindan rejalashtirish va vaqtni rejalashtirish, shuningdek strategiyalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Biroq, bugungi kunda maktab ta'limini uy vazifasiz o'qitish jarayonidagi faoliyat sifatida tasavvur qilib bo'lmaydi. Uy vazifasi o'qituvchilar uchun, ham o'quvchilar uchun ham foydalidir. Uy vazifalari ingliz tilini o'rganishning samarali shakli hisoblanadi. O'quvchilarga uy vazifasi berishning asosiy maqsadlari umuman maktab ta'limi bilan bir xil: o'quvchilarning bilimini, qobiliyat va ko'nikmalarini oshirishdir. O'quv-ta'lim jarayonida uy vazifalarni amalga oshirish tarixiga nazar tashlaydigan bo'lsak, bu faoliyatning roli oddiy emas, chunki u juda ko'p funksiyali. 100 yildan ortiq davomida AQSH o'qituvchilari uy vazifasining ahamiyati va o'quvchilarga qancha uy vazifasi berilishi kerakligi haqida bahslashmoqda. 1900-yilarning boshlarida ko'pgina maktab tumanlari esdalikdan o'rganishni uy vazifalarini to'xtatish maqsadida, ayniqsa boshlang'ich sinflarda taqiqlangan. 1960-yillar oxiri va 1970-yillar davomida uy vazifalari yana kamaydi, ammo mamlakatning iqtisodiy raqobatbardoshligi haqidagi qo'rquvlar o'qituvchilarga ko'proq uy vazifalarini belgilashga bosim o'tkazdi, shunga qaramay, 1980-1990-yillarda aholining aksariyati uy vazifasini qo'llab quvvatladi. Biroq bugungi kunda uy vazifasining ahamiyati va qancha uy vazifasini belgilash borasida kelishmovchiliklar kuchaymoqda. (Xalq ta'lim markazi, 2007,

Brewster and Fager, 2000; Ratnesar, 1999). Darn (1997) ning so'zlariga ko'ra, uy vazifasi o'qituvchilar va o'quvchilarning muntazam ravishda shug'ullanadigan asosiy mashg'ulot ekanligini isbotladi va bu haqda ELT adabiyotida ozgina eslatib o'tilgan. Shuningdek, Darn bizga uy vazifasi bajarishning 8ta sababini beradi.

- 1) Uy vazifasi o'qituvchilar, o'qituvchilar ota-onalar va tashkilot muassasalari tomonidan kuzatiladi.
- 2) Uy vazifasi umumiyashtiradi va o'qituvchilarga takrorlashga shuningdek, til haqidagi umumiy tushunchalarni oshirishga yordam beradi.
- 3) Uy vazifasi o'rganish odatlarini va mustaqil ta'limni rivojlantiradi. U o'qituvchilarni lug'atlar va grammatik ma'lumotnomalar kabi manbaalarni olishga undaydi.
- 4) Uy vazifasi keng imkoniyatlarni taqdim etadi va sinfda vaqt bo'lmasligi mumkin bo'lgan retseptiv qobiliyatlarni oshirishga yordam beradi.
- 5) Uy vazifasi darslar orasidagi uzluksizlikni ta'minlaydi.
- 6) Uy vazifasi takrorlanuvchi, mexanik, vaqt talab qiladigan vazifalarni sinfdan tashqarida ishlash uchun yordam beradi.
- 7) Uy vazifasi o'qituvchilarni baholashning bir qismi sifatida hisoblanib foydali baholash vositasi bo'lishi mumkin.
- 8) Uy vazifasi ota-onalar farzandlarini nazorat qilishiga ham yordam beradi.

Ingliz tilini o'rganishda uy vazifasining ahamiyati juda katta. Uyda vazifalar orqali talaba o'zining o'zlashtirilgan vaqti boyicha mavzularni o'rganib, o'zlashtirib borishi mumkin. Uy vazifalari yordamida talaba o'zining o'zlashtirilgan vaqti bo'yicha grammatika, so'zlar, gaplar va qo'llanma matnlarini o'rganishi va o'zlashtirishi mumkin. Uyda vazifalar orqali talaba o'zining mustaqil ravishda skillarini o'stirishga katta imkoniyat yaratadi. Ingliz tilini o'rganishda uy vazifalarining ahamiyati juda katta. Uning ahamiyati turli darajalarda bo'ladi. Masalan:

1. Kelgusi kuni uchun tayyorlanish: Har bir kunlik uy vazifalari, so'zlar, gaplar yoki grammatika qoidalari o'rganishga mo'ljallangan bo'lishi mumkin. Bu o'rganilgan ma'lumotlar o'zlashtiriladi va kelgusi kuni o'z o'ziga xos bo'ladi.
2. Suhbat qilishning tayyorlashishi: O'rganishda uy vazifalari, o'qituvchiga ingliz tilida suhbatlashish va gapirishda murojaat qiladigan imkoniyat beradi. Bu xususiyatli o'qituvchilar yoki ota-onalarning ko'maklari bilan olib borilishi mumkin.
3. Dasturlarni ko'rsatish: O'rganishda uy vazifalari, o'qituvchilarga biron bir dasturni, masalan, onlayn o'rganish platformalarini ishlatib, o'zlashtirishlarini yoki dasturni takrorlashlarini tavsiya qilish orqali ingliz tilini o'rganishlariga yordam beradi.
4. Mustaqil o'rganish: Uy vazifalari o'qituvchilarni o'zlarining mustaqil o'rganish niyatini ta'minlash uchun muhimdir. Bu o'zlarini improvatsiyalash, o'zlarini imtihon qilish va o'rganilgan narsalarni o'zlashtirishlari uchun ergashtiruvchi bo'ladi.

Shuningdek, uy vazifalari o'qituvchilar uchun ham muhimdir, chunki ularga o'qituvchilarni o'rganish jarayonida yordam berishga imkoniyat beradi. Bu vazifalarning barchasi, ingliz tilini muvaffaqiyatli o'rganish uchun juda muhimdir.

ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Brewster, C., & Fager, J. (2000). Increasing Pupil En-gagement and Motivation: From Time-on-Task to Ho-mework. [Last access 4/03/2014] <http://www.nwrel.org/requests/oct00/textonly.html>.
2. Centre for Public Education. (2007). Research Re-view: What Research Says About the Value of Home-work. [Last accessed 14/03/2014] <http://www.center-forpubliceducation.org>.
3. Cooper, H. (1989). Homework. White Plains, N.Y.: Longman.

4. Cooper, H. (1991). Homework. Feelings and Their Medical Significance 33 (2), 7-10.
5. Corno, L. (2000). Looking at Homework Differently. *The Elementary School Journal*, 100 (5), 529-548.
6. Darn, S. (1997). Homework. *School Community Journal* 7 (9), 11-17.
7. Darn, S. (1997). Homework. *School Community Journal* 13 (15), 14-15.
8. Doyle, M. A. E., Barber, B. S. (1990). What Research Says to the Teacher: Homework as a Learning Experience. National Education Association, Washington, D. C. ERIC Document Reproduction Service No. ED319492.
9. Epstein, J. L. (1983). Homework Practices, Achievement, and Behaviours of Elementary School Pupils. ERIC Document Reproduction Service ED250351.
10. Epstein, J. L., Van Voorhis, F. L. (2001). More than Minutes: Teachers' Roles in Designing Homework. *Educational Psychologist*, 36 (3), 181-193.
11. Kochkorova, Z. (2023). TRANSLATOLOGICAL PROBLEMS AT WORD LEVEL. B ACADEMIC RESEARCH IN MODERN SCIENCE (T. 2, Выпуск 23, сс. 39–43). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10006480>
12. Qochqorova, Z. (2023). FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNI TARJIMA QILISH MUAMMOLARI. *Ilm-fan va ta'lim*, 1(11).
13. Mirzayev, A., & Oripova, S. (2022). COMMUNICATIVE METHOD—A NEW APPROACH IN THE PRACTICE OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE. *Science and innovation*, 1(B6), 778-783.
14. ZULFIZAR, K. (2023). PAREMIOLOGICAL UNITS AS THE REPRESENTATIVES OF A CONCEPT. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 10(10), 183-187.
15. Qochqorova, Z. A. (2023). Comparative Study of Paremiological Units that Represent the Concept of " Wedding" in Different Systematic Languages. *Best Journal of Innovation in Science, Research and Development*, 2(10), 580-584.